

Т.М. Шаповал, магістрант, V курс, ОАМ-24, ФОФ
Науковий керівник - д.е.н., проф І.В. Замула.
Житомирський державний технологічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ РЕНТИ ЯК ОБ'ЄКТУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Починаючи з XVIII і до початку XX ст. сформовано теоретико-методологічні основи формування рентної політики, а також механізми утворення й інструменти розподілу і перерозподілу рентних доходів. Теорію ренти досліджували вчені різних напрямів і шкіл економічної теорії. Вагомим внеском стали праці класиків економічної теорії таких як: Дж. Андерсен, К. Маркс, А. Маршалл, Дж. Мілль, У. Петті, Д. Рікардо, А. Сміт. Що стосується облікового відображення ренти в сучасній економічній науці приділено незначну увагу. Питання облікового відображення видів рентного доходу потребують додаткового поглибленого дослідження.

Економічну сутність ренти економісти визначають по-різному. Одні розглядають ренту як один з видів доходів на власність, плата власників за використання природного ресурсу. Інші розглядають ренту як регулярний дохід з капіталу або земельної ділянки, що отримується їх власниками без підприємницької діяльності. Ренту визначають і як особливий вид сталого доходу, безпосередньо не пов'язаного з підприємницькою діяльністю.

В економічних працях класиків теорію ренти найчастіше ставили на перше місце. Однак, в наш час ситуація дещо змінилась, і ренті не приділяється значна увага в економічній літературі. Теоретичні положення про категорію ренти пройшли довгий шлях еволюції та відіграють важливу роль в сучасних умовах. Таким чином, під рентою розуміють дохід, який отримується завдяки благам природи. Виходячи із сутності та економічної природи ренти, а також враховуючи необхідність її облікового відображення, розроблено класифікацію ренти (рис. 1).

Існують різні види ренти, а саме: фінансова, природна, за джерелом формування виділяють зовнішню та внутрішню. Кожний вид у свою чергу поділяється на підвид, це забезпечить достовірність інформації про доходи підприємства. Запропонована класифікація може бути покладена в основу розробки організації та методики бухгалтерського обліку ренти.

Економічна теорія чітко визначає особливості рентних відносин на рівні держави, проте у бухгалтерському обліку немає будь-якої інформації, що стосується облікового відображення ренти як одного з видів доходів підприємства.

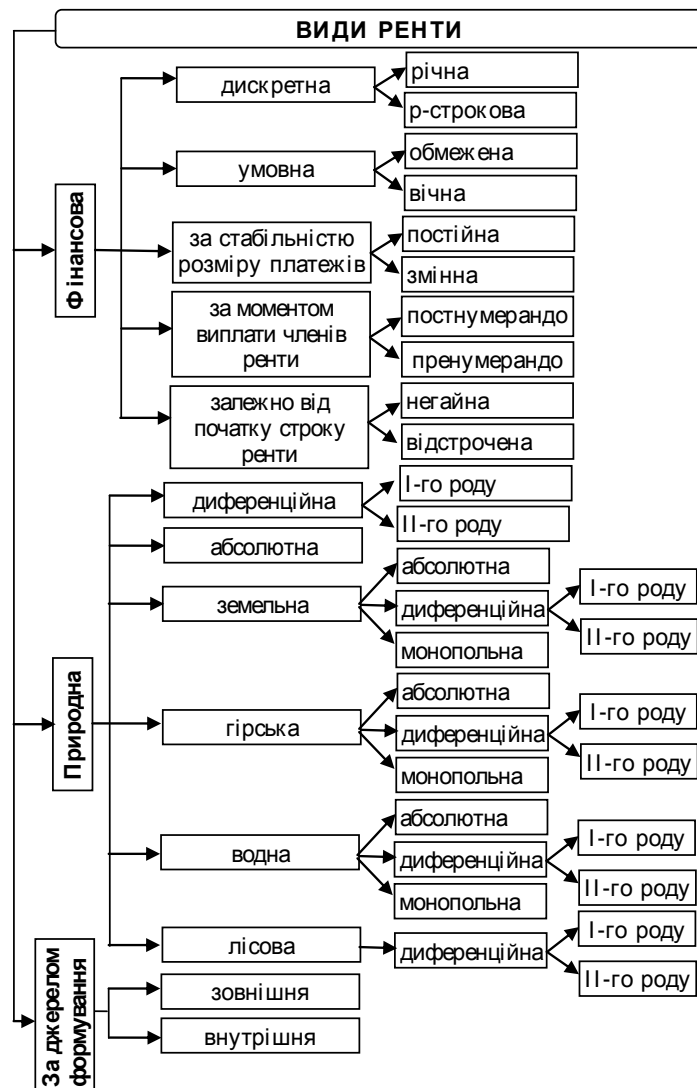
Недостатнє приділення уваги ренті значно збільшує ризик недостовірної оцінки фінансового стану підприємств, та впливає на об'єктивність і ефективність прийняття управлінських рішень. Як наслідок, в перспективі є можливість розробки організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку ренти, що дозволить сформулювати вичерпну та достовірну інформацію для управління підприємством.

Різні види ренти характеризується відмінностями в природних умовах, своїх якісних характеристиках, які призводять до того, що за наявності однакових витрат на різні за якістю ресурси отримується різний економічний ефект та неоднаковий додатковий дохід (рента).

Таким чином, рента може стати об'єктом бухгалтерського обліку. Проте більшість підприємців не розуміють важливого значення цього показника і не можуть виокремити рентний дохід із загального доходу. Тому на законодавчому рівні слід закріпити положення про те, що рентний дохід повинен відображатися окремо в обліку та фінансовій звітності.

Відображення рентного доходу як надлишкового доходу ресурсовласника чи користувача у фінансовій звітності та на рахунках бухгалтерського обліку забезпечить поліпшення інформованості, насамперед, власників про реально отримані доходи та покращить їх ставлення до цінних ресурсів.

Отже, впровадження в систему бухгалтерського обліку такої категорії як рента має стати одним із актуальних питань серед вчених-обліковців, які досліджують рентні відносини в Україні. Існують різні форми та види ренти, тому впровадження їх в облік є одним із пріоритетних напрямів розвитку бухгалтерського обліку.

Рис. 1. Види ренти

Оскільки рента формує прибуток власника, розроблена класифікація ренти дозволить її відображати в бухгалтерському обліку та надавати детальну інформацію керівництву. Так як рента є видом доходу, вона не може бути залишена без уваги облікової системи. Це дасть змогу визначити рентний дохід та відобразити його в бухгалтерському обліку з метою управління доходами власників капіталу. Перспективою подальших наукових досліджень може бути визначення методики обліку ренти.